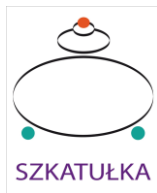

o czym marzy...

...miejsce, w którym żyjemy?

Podsumowanie projektu „O czym marzy...”
współfinansowanego ze środków
Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
NOWEFIO na lata 2021-2030

Ogólne informacje o projekcie

Termin realizacji: od lipca do grudnia 2021 r.

Miejsca realizacji:

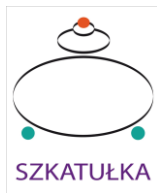
Dolny Śląsk (Wrocław, Lewin Kłodzki, Kudowa Zdrój)

Lubelszczyzna (Samoklęski)

Podlasie (Narewka)

Mazowsze (Cieksyn, Ożarów, Warszawa).

Z kim pracowaliśmy: z uczniami klas VI-VIII szkoły podstawowej i klas I-II liceum ogólnokształcącego, ich nauczycielami i społecznością lokalną.

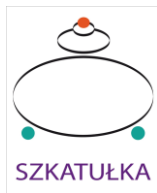
Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Ogólne informacje o projekcie

Założenia programu:

1. Przygotowanie młodych osób do podejmowania obywatelskich aktywności, w tym dotyczących klimatu, ochrony zwierząt i bioróżnorodności.
2. Kształtowanie postawy współodpowiedzialności za jakość życia i środowiska naturalnego w miejscu zamieszkania i umiejętności współpracy, w tym zakresie, u młodzieży i dorosłych.
3. Rozwijanie komunikacji pomiędzy młodzieżą z różnych regionów kraju - z terenów wiejskich, małych i dużych miast. I w efekcie zrozumienia złożoności i innego rodzaju potrzeb różnych społeczności.
4. Nawiązanie przez Szkatułkę stałej współpracy ze szkołami z różnych regionów kraju.

Uczestnicy

W programie wzięło udział **10 klas**:

z Dolnego Śląska (3 klasy):

VI klasa z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego „Na bursztynowym szklaku” w **Lewinie Kłodzkim**

VII klasa ze Społecznego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Stanisława Moniuszki w **Kudowie-Zdroju**

VII klasa ze Szkoły Podstawowej „Aktywna Mała Szkoła” we **Wrocławiu**

z Mazowsza (5 klas):

VI klasa ze Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w **Cieksynie**

VII klasa ze Szkoły Podstawowej nr 2 im. Obrońców Warszawy w **Ożarowie**

I klasa z Liceum Ogólnokształcącego nr LII im. Władysława Reymonta w **Warszawie**

II klasa z Liceum Ogólnokształcącego nr LX im. Wojciecha Górskiego w **Warszawie**

VII klasa ze Szkoły Podstawowej nr 171 im. Stanisława Staszica w **Warszawie-Wesołej**

z Lubelszczyzny (1 klasa):

VIII klasa z Zespołu Szkół Integracyjnych w **Samoklęskach**

z Podlasia (1 klasa):

VII klasa ze Szkoły Podstawowej w **Narewce**.

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Program
Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich
na lata 2021–2030

NOWE FIO

Uczestnicy c.d.

Bezpośrednio pracowaliśmy z:

- **184 uczniami,**
- **10 nauczycieli,** w tym z nauczycielami biologii, informatyki, wychowania fizycznego, anglistami, historykami, matematykami.

Praca części z klas była wspierana przez więcej niż jednego nauczyciela z danej szkoły, więc łącznie wzięło udział w projekcie 17 nauczycieli.

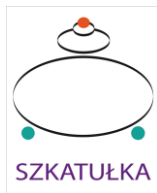

Co zostało zrealizowane w ramach projektu

Przeprowadzony został **1 cykl szkoleniowy online dla 10 nauczycieli** (2 spotkania i 1 webinar dla wszystkich nauczycieli). Łącznie **6 h zegarowych**.

Przeprowadzonych zostało **10 cykli edukacji środowiskowej i obywatelskiej online dla 184 uczniów** (po 3 spotkania dla każdej z klas). Łącznie **60 h lekcyjnych**.

Przeprowadzonych zostało **5 webinarów** (prowadzone dla duetu dwóch klas; każda z klas wzięła udział w 1 webinarze). Łącznie **5 h lekcyjnych**.

Co zostało zrealizowane w ramach projektu c.d.

Każda z klas samodzielnie (uczniowie wraz z nauczycielem) przeprowadziła **badania w terenie, wywiady z mieszkańcami i osobami z samorządu, dokumentację fotograficzną i filmową.**

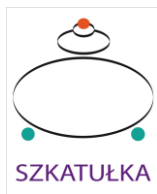
Podczas pracy w terenie klasy użyły zestawów pomocy dydaktycznych przekazanych przez Szkatułkę (zestaw O czym marzy, zestaw badawczy).

Zgromadzone przez klasy materiały zostały wykorzystane do zaprojektowania makiet i do dokumentacji na stronie www Szkatułki.

W efekcie pracy (podczas III spotkania dla uczniów i pracy samodzielnej) każda z klas **zaprojektowała i wykonała makietę wybranej części terenu swojego miejsca zamieszkania (makieta ekosystemu).**

Makiety zostały wykonane z użyciem materiałów z zestawu Makieta ekosystemu oraz wideo „Jak zaprojektować Makieta ekosystemu” przekazanych przez Szkatułkę.

Łącznie powstało **10 makiet ekosystemu.**

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Program
Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich
na lata 2021-2030

NOWE FIO

Co zostało zrealizowane w ramach projektu c.d.

Na stronie www Szkatułki zgromadziliśmy opracowaną przez nas dokumentację pracy każdej z 10 klas.

Z czego składa się dokumentacja:
ze zdjęć przekazanych przez klasy,
wybranych wypowiedzi uczniów dotyczących - klimatu, stanu środowiska w miejscu zamieszkania i pomysłów młodych osób na rozwiązanie problemów zagrażających utrzymaniu ekosystemu na ich terenie,
interesujących informacji o każdym z miejsc.

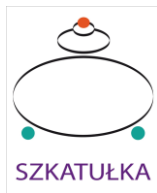

Co zostało zrealizowane w ramach projektu c.d.

Rozpoczęliśmy współpracę z dziewięcioma nowymi szkołami z różnych regionów kraju i rozwinęliśmy ze Szkołą Podstawową nr 171 z Wesołej, z którą współpracujemy od 2015 roku.

Nawiązaliśmy trwały kontakt z dziesiątką nauczycieli różnych przedmiotów i poziomów nauczania.

Nawiązaliśmy kontakt z samorządami lokalnymi, organizacjami i mieszkańcami miejscowości, w których mieszą się szkoły uczestniczące w projekcie.

Co zostało zrealizowane w ramach projektu c.d.

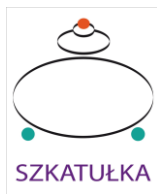
Zaprojektowaliśmy dwa zestawy pomocy edukacyjnych, które wykorzystamy w kolejnych edycjach programu. Są to:

zestaw *O czym marzy*

zestaw *Makieta ekosystemu*

Nakręciliśmy wideo instruktarzowe „Jak zaprojektować makietę ekosystemu” ułatwiające pracę uczniom nad własnymi makietami.

Wykonaliśmy pokazowe makiety ekosystemu okolic Kanału Piaseczyńskiego w Warszawie.

Co zostało zrealizowane w ramach projektu c.d.

Opis zestawu *O czym marzy*:

Zawiera:

- trwałe karty i żetony;
- instrukcję x 1;
- laminowane karty terenowe X 5
- notatniki terenowe X 3;
- kartę z symbolami dotyczącymi działań pozytywnych i negatywnych dla środowiska.

Wykorzystany:

- w pracy z uczniami podczas spotkań;
- podczas pracy uczniów i nauczycieli w terenie.

Przydatny do dalszej pracy w szkole i działań Szkatułki.

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

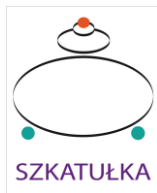
Co zostało zrealizowane w ramach projektu c.d.

Opis zestawu *Makieta ekosystemu*:

Składa się z różnych materiałów technicznych, plastycznych, tekstylnych do wykonania makiet przez klasy. Część elementów została wykonana ręcznie przez osoby z zespołu.

Do każdego zestawu została dołączona duża, uszyta przez nas torba z naszywką z logotypami "O czym marzy..." i grantodawcy, służącej do przenoszenia wykonanej makiety.

Ponadto dla każdej klasy skompletowaliśmy zestawy badawcze do pracy w terenie, służące do pomiarów i sprawdzania jakości powietrza, wody i gleby.

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

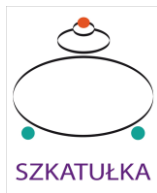

Program
Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich
na lata 2021-2030

NOWE FIO

Co zostało zrealizowane w ramach projektu c.d.

Nowa strona www Szkatułki, która została wykonana przez firmę zewnętrzną, i sfinansowana z części dotacji otrzymanej z Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 przeznaczonej na rozwój instytucjonalny.

Co trzeba zmienić, o co wzbogacić następną edycję programu

1. W pierwotnym założeniu program był adresowany do klas VII-VIII szkół podstawowych i I-III szkół ponadpodstawowych. Ale ostatecznie, za namową szkół, pracowaliśmy z klasami VI-VIII szkół podstawowych i I-II licealnymi. Warto też zachęcić do udziału w programie szkoły branżowe i technika.
2. Zwiększyć liczbę spotkań z każdą z klas i rozplanować pracę z uczniami i nauczycielami na cały rok szkolny. Uczniowie muszą mieć dłuższy czas na wykonanie badań w terenie (jakości gleby, wody i powietrza), rozplanowanych na wszystkie pory roku, tak żeby można było prowadzić badania porównawcze. Poza tym, niektóre badania sensowniej wykonywać w określonym przedziale czasu, np. pomiary ozonu "przyziemnego" najlepiej wykonywać od marca do września. Obserwacje w terenie również korzystniej prowadzić o różnych porach roku, chociażby ze względu na cykle roczne poszczególnych gatunków zwierząt i roślin.

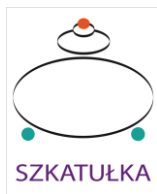

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Co trzeba zmienić, o co wzbogacić następną edycję programu c.d.

3. W kulminacji cyklu pracy z daną klasą należy przygotować i przeprowadzić działanie ze społecznością lokalną. W działaniu powinna uczestniczyć osobiście przynajmniej jedna z osób z zespołu Szkatułka.
4. Osoba koordynująca projekt musi mieć asystenta, który będzie jednocześnie edukatorem w zadaniu i współautorem nowych materiałów merytorycznych.
W I edycji komunikacja z nauczycielami przebiegała bez zakłóceń, byliśmy w kontakcie non stop, z niektórymi też soboty i niedziele. Jednak złożoność merytoryczna i organizacyjna programu wymaga podwojenia rąk do pracy,
5. Zaopatrzenie, wysyłka i dostarczenie materiałów do Szkatułka i szkół muszą być wykonywane przez dwie osoby. I edycji zajmowała się tym teoretycznie jedna osoba, praktycznie pomagały jej jeszcze trzy, zwłaszcza w newralgicznych momentach szykowania paczek z zestawami dla szkół i ich wysyłki.

Co trzeba zmienić, o co wzbogacić następną edycję programu c.d.

6. Przygotować trzy oddzielne zestawy (zestaw O czym marzy, zestaw Makieta ekosystemu, zestaw badawczy i w kosztorysie II edycji ująć je jako oddzielne pozycje).

Każdy z zestawów do czego innego posłużył, poza tym dwa pierwsze wykonane zostały według projektu własnego zespołu Szkatułki, a na zestaw badawczy złożyły się pomoce i sprzęty pomiarowe zakupione w specjalistycznych sklepach.

7. Z klasami warszawskimi (gdzie mieszka większość osób ze stałego zespołu Szkatułki) warto, w miarę możliwości, pracować na żywo, w tym towarzyszyć im w pracy w terenie.

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

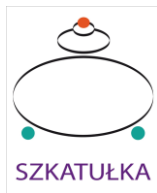

Program
Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich
na lata 2021-2030

Co trzeba zmienić, o co wzbogacić następną edycję programu c.d.

8. W kulminacji realizacji programu z każdą ze szkół - w ostatnim dniu działań ze społecznością lokalną musi uczestniczyć przynajmniej jedna osoba ze Szkatułki (najlepiej żeby była to asystent osoby koordynującej projekt i edukator w jednej osobie, czyli osoba najlepiej zorientowana w przebiegu pracy z każdą ze szkół).

9. Włączenie do realizacji zadania przynajmniej po dwóch nauczycieli danej klasy. A jeszcze lepiej - rozplanowanie pracy z klasą korespondującej z większą liczbą przedmiotów i zaangażowanie nauczycieli ich uczących (biologów, geografów, informatyków, matematyków, plastyków).

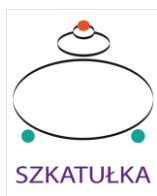

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Co się sprawdziło w I edycji. Jakie są korzyści z realizacji projektu

1. Pomimo krótszego, niż zakładaliśmy we wniosku, okresu realizacji zadania (zamiast 2,5 lat, pół roku) udało nam się w krótkim czasie wszystko zrealizować.
Skuteczność przyjętych form pracy i włączania młodzieży w kwestie środowiska miejsca zamieszkania i potwierdzili sami młodzi ludzie - swoją pracą w programie i zaangażowaniem w tworzenie makiet i pracę w terenie.
2. Nawiązaliśmy trwałe kontakty z siedmioma szkołami poza Warszawą i dwoma liceami stołecznymi, ugruntowaliśmy współpracę z szkołą z Wesołej w Warszawie rozprzestrzeniając tym samym przedsięwzięcia Szkatułki. Wszyscy nauczyciele chcą dalej kontynuować współpracę w kolejnej edycji „O czym marzy...”.Mamy wspólne, z każdą ze szkół i lokalną społecznością, przemyślenia co możemy dalej zrobić. Zwłaszcza, żeby urealnić pomysły uczniów mające odzwierciedlenie makietach i rozmowach z nimi.

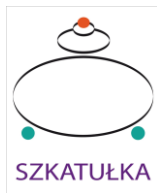
Co się sprawdziło w I edycji. Jakie są korzyści z realizacji projektu c.d.

3. Pomysł na pracę w terenie uczniów i zaprojektowanie i wykonanie makiet ekosystemu - został z zapałem podchwycony przez uczniów i nauczycieli. Podczas spotkań II, III i webinarów uczniowie i nauczyciele mieli dużo do powiedzenia i pokazania w odpowiedzi na nasze oczekiwania.
4. Powstało 10 makiet wykonanych przez klasy i jedna przez zespół Szkatułki, czyli zrobiliśmy rekonesans stanu i funkcjonowania ekosystemów w 11 różnych miejscach w kraju.
5. Udało nam się wszystko zrealizować, pomimo stanu pandemii, okresowego wyłączenia niektórych klas, i w trzecim tygodniu grudnia 2021, pracy wyłącznie zdalnej.

Co się sprawdziło w I edycji. Jakie są korzyści z realizacji projektu c.d.

6. Projekt zestawu O czym marzy i elementów do zestawu Makieta ekosystemu dobrze zostały przyjęte i wykorzystamy te wzory w kolejnych edycjach programu. Elementy kart i żetonów w zestawie O czym marzy mają grafikę jasną w przekazie i atrakcyjną zarówno dla młodego odbiorcy jak i dla dorosłych.
7. Projekt plakatu też wykorzystamy w kolejnych edycjach (jest subtelny w grafice i miły w kolorystyce, zachęcający do podejmowania działań dla środowiska "miejsca w którym żyjemy"). Podobnie jest z tytułem programu – jest pojemny, przekazuje jego zamysł.
8. Wideo instruktorzowe było przydatne w pracy edukatorów, klasy korzystały też z niego pomiędzy spotkaniami. Wykorzystamy wideo w podobny sposób w II edycji.

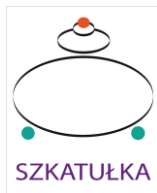

Co się sprawdziło w I edycji. Jakie są korzyści z realizacji projektu c.d.

9. Dla kolejnej edycji warto utrzymać ten sam przedział wiekowy uczniów (VI-VIII szkoły podstawowej i I-II szkoły ponadpodstawowej) i zadbać o dobrane na webinary, podobnie jak w I edycji, klas równych poziomami - VI z VI, VII z VII, itd.

10. Sprawdziła się strona organizacyjno-logistyczna zadania i obsługa techniczna (po stronie Szkatułki spotkań i webinarów online).

11. Udało się włączyć do wsparcia realizacji programu osoby z samorządu (np. jedna z klas miała dodatkowe spotkanie z p. leśnik, ze specjalistą ds ochrony środowiska) i ogólnie znaleźć przychylność dla programu u społeczność lokalnej.

Co się sprawdziło w I edycji. Jakie są korzyści z realizacji projektu c.d.

12. I to co najistotniejsze udało się pobudzić młodzież do działań w terenie, rozplanowania pracy, obserwacji i zastanowienia się co można zmienić w ich najbliższej okolicy, żeby zadbać o środowisko przyrodnicze. Młode osoby rozwinęły/zdobyły umiejętności techniczno-plastyczne, w przypadku jednej klasy dodatkowo informatyczne.

Uczniowie dowiedzieli się / samodzielnie przeanalizowali:

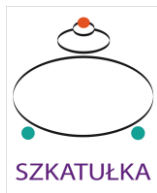
co zagraża ekosystemowi w ich miejscu zamieszkania;

co to jest monokultura i jaki wywiera wpływ na organizmy i środowisko;

na czym polegają zmiany klimatu;

co można zrobić lokalnie i w życiu prywatnym dla poprawy stanu klimatu, jakie zainstalować

urządzenia energooszczędne rozwiązania termomodernizacyjne, co zrobić, jakie zaproponować, niskonakładowe inwestycje chroniące gatunki zwierząt dzikich, drzewa, inne rośliny najbliższej okolicy.

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Program
Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich
na lata 2021-2030

NOWE FIO

Co się sprawdziło w I edycji. Jakie są korzyści z realizacji projektu c.d.

Reasumując - program okazał się przydatny w pobudzeniu młodzieży do poznania stanu i zagrożeń dla środowiska w miejscu zamieszkania, zastanowienia się co można zrobić, żeby przeciwdziałać niekorzystnym zmianom. Młode osoby oczekują, że będą mogły swoje pomysły wcielić w życie, wykonując proste, niskonakładowe eko-instalacje.

Zależy nam wobec tego na możliwości kontynuacji pracy z tymi klasami (równocześnie obejmując programem nowe szkoły i klasy i poszerzając zasięg programu). I jesteśmy w tym zgodni z nauczycielami, rodzicami i innymi mieszkańcami miejsc, w których zadanie było realizowane.

